

■ Μάχες και Ναυμαχίες τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως

Ἡ Μάχη τῆς Καστέλας*

† 30ῆ Ἰανουαρίου 1827

*Πολεμικὴ ἀναμέτρησης μεταξὺ Ἑλλήνων καὶ Ὄθωμανῶν
στὸν λόφο τῆς Καστέλας στὸν Πειραιᾶ,
ἡ ὁποία κατέληξε σὲ νίκη τῶν ἑλληνικῶν ὄπλων*

Ἡ αὐγή τοῦ 1827 βρῆκε τὴν Ἐπανάστασι στὴν Στερεὰ Ἑλλάδα νὰ φυλλορροῖ. Ὁ Μεχμέτ Ρεσήτ Πασᾶς, γνωστότερος ὡς Κιουταχῆς, ἀφοῦ εἶχε καταλάβει τὴν Ἀθήνα, πολιορκοῦσε στενὰ τὴν Ἀκρόπολι, ἐνῶ ὁ Καραϊσκάκης προσπαθοῦσε νὰ σταθεροποιήσῃ τὶς ἑλληνικὲς θέσεις στὴν Βοιωτία.

Μετὰ τὴν ἧττα τῶν ἑλληνικῶν δυνάμεων στὸ Καματερό (27 Ἰανουαρίου 1827), ὁ Κιουταχῆς, ὁ ὁποῖος στρατοπέδευε στὰ Πατήσια, ἠθέλησε νὰ ἐκμεταλλευθῆ τὴν ἐπίδρασί της στὸ ἠθικὸ τῶν πολιορκημένων τῆς Ἀκροπόλεως καὶ τὴν ἴδια ἡμέρα τοὺς ἀπέστειλε ἐπιστολή-τελεσίγραφο:

27 Ἰανουαρίου 1827. Στρατόπεδον Ἀθηνῶν

Πρὸς τοὺς ἀρχηγοὺς Ν. Κριεζώτην, Στάθην Κατσικογιάννην καὶ λοιποὺς ἐγκρίτους τοὺς εἰς τὸ φρούριον τῶν Ἀθηνῶν ἀποκλεισμένους.

Εἶδατε καὶ μὲ τὰ ἴδια σας ὀμμάτια ἐκεῖνο ὅπου ἔπραξα σήμερον πρὶν τοῦ γεύματος ἐναντίον τῶν εἰς βοήθειάν σας ἐρχομένων καὶ εἰς Καματερόν ἐστρατοπεδευμένων ὁμογενῶν σας, τὴν μόνην δηλαδὴ ἐλπίδα τῆς ἐδικῆς σας σωτηρίας. **Ἐπειδὴ** ἤρρησα νὰ τοὺς κτυπήσω, ἴσως

Πίνακας τοῦ Θεόδωρου Βρυζάκη.

Ὁ Μακρυγιάννης
ὑπερασπίζεται τὴν
Καστέλλα.

Ἔγχρωμη λιθο-
γραφία.

ἐβάλατε τίποτε εἰς τὸν νοῦν σας. Ἀλλὰ δὲν ἦταν ἄλλη αἰτία εἰμὴ ὅτι κατεγινόμενη εἰς τὴν διάταξιν καὶ τῶν ἐναντίων τῶν εἰς Δράκον – Πειραιᾶ – ὄντων ὁμογενῶν σας διορισθέντων Στρατευμάτων μου. **Εὐθύς** ὁμως ὁποῦ ἐκ τούτου ἐλευθερώθην, ἔγινεν ἐκεῖνο τὸ περίφημον σημερινόν, ὃ ἐγὼ δὲν ἤμπορῶ νὰ σᾶς τὸ περιγράψω, παρὰ ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ παρόντος, ἂν σᾶς εἰπῇ τὴν ἀλήθειαν, πληροφορεῖσθε. **Βλέπετε** λοιπὸν ὅπου ἄλλην ἐλπίδα σωτηρίας σας δὲν ἔχετε. **Καὶ** σᾶς λέγω ὅτι ὅλαι αὐταὶ αἱ νίκαι ὁποῦ ὁ Θεὸς χαρίζει εἰς ἐμέ, προέρχονται ἀπὸ τὴν φιλάνθρωπον σκοπὸν μου, ὅπου ἐγὼ ἐπιθυμῶ μόνον τὴν ἡσυχίαν τῆς Κοινότητος, καὶ τὸ καθῆκον τοῦ καθενός. **Διὸ** καὶ σᾶς λέγω, ἂν θέλετε καὶ σεῖς τὸ ἐδικόν σας καλόν, ἀποφασίσατε νὰ ἔβγετε αὐτόθεν. **Καὶ** ὅστις θέλει, ἄς σταθῇ εἰς τὴν ἡμετέραν δούλευσιν. **Ὅ**στις δὲ μὴ, ἔχει ἄδειαν νὰ πηγαίῃ, ὡς βούλεται, ὅπου θέλει. **Δὲν** σᾶς λέγω περισσότερον, παρὰ ἂν θέλετε, προτιμήσατε ἐκεῖνο ὁποῦ σᾶς ὀφελεῖ. **Ἐφ’** ᾧ καὶ αὖριον προσμένω ἀπόκρισίν σας. **Ἵ**γιαίνετε».

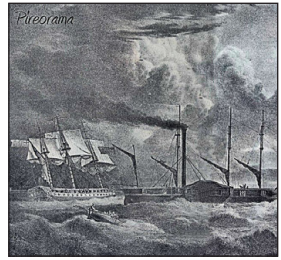
Οἱ πολιορκημένοι δὲν ἀπάντησαν στὸ τελεσίγραφο τοῦ Κιουταχῆ καὶ αὐτὸς «ἐρεθισθεὶς ἐκ τῆς περιφρονήσεως τῶν ὑπερασπιστῶν τῆς Ἀκροπόλεως», ὅπως ἀναφέρει ὁ Νικόλαος Σπηλιάδης στὰ «Ἀπομνημονεύματά» του, ἀπεφάσισε νὰ στραφῇ μὲ ἀποφασιστικὸ τρόπο πρῶτα κατὰ τοῦ στρατοπέδου τοῦ σκωτσέζου φιλέλληνοσ Θωμᾶ Γόρδωνος (Thomas Gordon) στὴν Καστέλα γιὰ νὰ διαφυλάξῃ τὰ ἀπὸ θαλάσσης νῶτά του.

Πράγματι, στὶς 29 Ἰανουαρίου 1827 ὁ Κιουταχῆς, μὲ 1.500 ἄνδρες, ἵππικὸ καὶ 6 κανόνια, κατηφόρισε ἀπὸ τὰ Πατήσια πρὸς τὸν Πειραιᾶ καὶ τὴν Καστέλα. **Τὸ** ἑλληνικὸ στρατόπεδο, τὸ ὁποῖο εἶχε μαντεύσει τὰ σχέδια τοῦ Κιουταχῆ, προετοιμάσθηκε καταλλήλως. **Ὁ** Γόρδων εἶχε ἀνεβάσει ἀπὸ τὰ Ψαριανὰ πλοῖα καὶ ἄλλα κανόνια, τὰ ὁποῖα τοποθετήθηκαν ἀριστερὰ καὶ στὸ κέντρο τοῦ λόφου. **Τὰ** πλευρὰ του πρὸς τὸν Πειραιᾶ ἦταν ἀσθενέστερα, ἀλλὰ ἐκεῖ τὸ ἐκάλυπταν τὰ κανόνια τῶν πλοίων. **Τὴν** δεξιὰ πλευρὰ ἐκάλυπτε ὁ Μακρυγιάννης, τὴν ἀριστερὰ ὁ Δημήτριος Καλλέργης καὶ στὸ κέντρο ὁ Κορίνθιος ὀπλαρχηγὸς Ἰωάννης Νοταρᾶς. **Ὁ**μως, ἡ ἥττα στὸ Καματερὸ εἶχε προκαλέσει πτώσι τοῦ ἠθικοῦ καὶ πολλοὶ ἀπὸ τὸ ἑλληνικὸ στρατόπεδο «νέκρωσαν καὶ φεῦγαν διὰ νυκτός», ὅπως ἀναφέ-

ρει ό Σπηλιάδης. Για τόν σκοπό αυτό άπομακρύνθηκαν τά πλοία, ώστε νά μήν ύπάρχη ό πειρασμός τής φυγής. Κατά τόν Μακρουγιάννη, καί ό Γόρδων μαζί μέ άλλους άξιωματικούς λιποψύχησαν καί ήταν έτοιμοι νά φύγουν, άναγνωρίζει, όμως στήν συνέχεια ότι «άν μάς χαλοῦσαν οί Τουρκοί, ποδάρι δέν θα γλύτωνε άπό μάς».

Τήν έπομένη, 30 Ιανουαρίου 1827, οί Τουρκοί ώρμησαν άκάθεκτοι κατά τών έλληνικών όχυρωματικών θέσεων. Έπί πέντε ώρες έφωρμούσαν κατά κύματα, αλλά οί επιθέσεις τους άποκρούσθηκαν μέ έπιτυχία άπό τούς άμυνόμενους καί τελικά τόν άσκέρι του Κιουταχή αναγκάστηκε νά ύποχωρήσει, ύπό τήν πίεση τών άνδρων του Μακρουγιάννη, οί όποιοι πέρασαν στήν άντεπίθεση καί του προκάλεσαν μεγάλες καταστροφές. Πάνω άπό 300 ήσαν οί Τουρκοί νεκροί καί τραυματίες, ένώ οί άπώλειες στο έλληνικό στρατόπεδο άνήλθαν σε 60 νεκρούς. Τις κρίσιμες ώρες τής μάχης σημαντική βοήθεια προσέφερε τόν άτμοκίνητο πλοίο Καρτερία, μέ κυβερνήτη τόν Άγγλο πλοίαρχο Φραγκίσκο Άστιγγα (Francis Hastings), τόν όποιο ύπέστη φθορές άπό τόν αντίπαλο πυροβολικό.

Ό Κιουταχής δέν πτοήθηκε άπό τήν ήττα του στήν Καστέλα. Συνέχισε τήν πολιορκία τής Ακροπόλεως, τήν όποία τελικώς κατέλαβε στις 25 Μαΐου 1827, βαλών τέλος στήν Έπανάσταση στήν Στερεά Ελλάδα. Είχε προηγηθί ή καταστροφική ήττα τών Έλλήνων στήν μάχη του Άνάλατου (24 Απριλίου), μία ήμέρα μετά τόν θάνατο του Γεωργίου Καραϊσκάκη στο Φάληρο.

Η μεγάλη άμερικανικής κατασκευής Φρεγάτα «Έλλάς» (άριστερά) καί τόν πολεμικό άτμόπλοιο «Καρτερία».

*Τών υπέρ τής Πίστεως καί τής Πατρίδος ήμών
εύκλεως άγωνισαμένων καί ένδόξως πεσόντων
έν τοις ιεροίς του Έθνους ήμών άγώνισι,
καί δη έν τή Μάχη τής Καστέλας,*

Αιώνία ή μνήμη!

(*) Πηγή: <https://www.sansimera.gr/articles/594> • Επιμέλ. ήμετ.